

Urvalsprov G – Den differentierade delen i kommunikationsvetenskaperna 5.6.2025

Den öppnade delen måste utföras på en gång och du kan inte återvända till den senare.

När den delspecifika tiden har löpt ut stängs delen i fråga. Om du inte hinner utföra delen sparas den senaste situationen som svar.

Det är tillåtet att använda sökfunktionen i urvalsprovet (till exempel med tangentkombinationen Ctrl+F eller Cmd+F). Sökfunktionen kanske inte hittar all text, till exempel text i bilder.

Delen består av en (1) skrivuppgift. Poängsättning: Det maximala poängantalet för uppgiften är 50 poäng.

Uppgiften baseras på den information som anges i uppgiftsbeskrivningen och den bifogad inspirationstext. Det öppnade provmaterialet får dras till ett separat fönster bredvid uppgifterna.

Spara själv svaret på essäuppgifterna med knappen "Spara svaret". Dessutom sparas essäsvaret automatiskt med cirka en halv minuts mellanrum och när du lämnar delen. Spara ditt svar när du lämnar delen. Om tiden tar slut innan du hinner lämna in delen sparas det senaste svaret i systemet.

Uppgiftsbeskrivning

[Inspirationstext efter uppgiftsbeskrivning]

B1.

Läs den bifogade texten som handlar om parasociala relationer. Fundera på vilken roll parasociala relationer spelar för det inflytande influerare på sociala medier har utifrån texten och dina egna observationer.

Skriv sedan en debattartikel där du presenterar dina åsikter om varför parasociala relationer har betydelse i kommersiell eller politisk verksamhet.

Skriv en sådan debattartikel som skulle kunna publiceras som en insändare i en tidning. En insändare är en språkligt välformulerad, allmänspråklig, strukturellt sammanhängande, kort och koncis text. Rubriken beskriver innehållet i brödtexten och är intresseväckande.

Börja texten med en rubrik och skilj den från brödtexten med ett radbyte. Signera inte din debattartikel. Motivera dina argument på ett övertygande sätt och undvik att enbart referera innehållet i inspirationstexten.

Svaret ska vara högst 2 000 tecken långt. Den maximala längden får inte överskridas. Ett svar som innehåller mindre än 500 tecken ger 0 poäng.

Din text bedöms utifrån följande kriterier:

- Överensstämmelse med uppgiftsbeskrivningen och den föreskrivna textgenren
- Insiktsfullhet: hur väl skribentens egna, relevanta syn på ämnet framgår av svaret
- Argumentation: hur väl de framlagda påståendena underbyggs
- Textens struktur: hur tydlig, sammanhängande och flytande texten är
- Språklig utformning och stil: hur väl svaret följer språkliga normer och stilen i saktext

Text för inspiration

Kortesuo, K. 2023. Parasosiaalinen suhde voi olla pahinta mahdollista vallankäyttöä. Text i bloggen för Retorikens sommarskola 27.11.2023. Hämtad 24.2.2025. Översatt till svenska.

En parasocial relation kan vara den värsta tänkbara formen av maktutövning

Med en parasocial relation avses en medieförmedlad enkelriktad relation som upplevs som dubbelriktad. En person kan till exempel leva sig in i rollfigurerna i såpoperan *Dolda liv* (på finska *Salatut Elämät*) så mycket att personen kommenterar vändningarna i serien högt och ger råd till den fiktiva karaktären Ulla Taalasmaa.

Fenomenet identifierades redan på 1950-talet, men sociala medier kan intensifiera och öka parasociala relationer, säger doktoranden **Hanna Reinikainen** som har studerat begreppet parasocial relation. När en kändis svarar på en kommentar som någon lämnat på sociala medier får också andra följare en illusion av interaktion, även om inget sades direkt till dem.

En parasocial relation kan vara både ett positivt och ett negativt fenomen. Enligt Reinikainen kan till exempel den parasocialitet som tv-serier skapar ha en lindrande inverkan på ensamhetskänslor hos ensamma människor. På samma sätt kan det kamratnätverk som sociala medier erbjuder vara en tröst för människor, även om de bara läser andras konversationer. Det finns ändå även negativa sidor. Om en person tar parasocialiteten på för stort allvar kan personen till exempel blir arg på en skådespelare i en tv-serie och skicka aggressiva meddelanden till skådespelaren. På samma sätt kan beundran av en stjärna på sociala medier förvandlas till en fanatisk lust att äga stjärnan. Individen upplever då att kändisen är hans eller hennes privata egendom.

För samhället kan parasocialitet ge upphov till besvärliga fenomen, till exempel om väljarna inte sätter sig in i en politikers politik utan bara röstar för att personen är känd på sociala medier. Parasocialitet kan också leda till förföljelse på nätet, kränkning av privatlivet, maktmissbruk och urholkning av verkliga relationer.

Alla mänskliga relationer är mer eller mindre känslomässiga, men parasociala relationer är särskilt långt ifrån rationella. Hela situationen bygger på en illusion som ett fan, en följare på sociala medier eller en åskådare tar på lite för stort allvar. Populära YouTube-artister, skådespelare eller politiker känner inte ens igen individerna i sin skara av fans, även om individerna känner igen dem.

Om man vill se interaktionen som ett flöde, så flödar informationen i en parasocial relation bara i en riktning, från YouTube-artisten eller politikern till åskådaren. I den andra riktningen rör sig knappt något innehåll alls, om man inte räknar att ge tummen upp eller ner till något. Följarna kan visserligen skriva kommentarer till sin idol, men stjärnan på sociala medier kanske inte har tid att läsa alla meddelanden, än mindre svara på dem.

Det finns också en obalans i överföringen av känslor. Stjärnan berättar om vad som har hänt på sista tiden och om sina känslor för en generisk, ansiktslös publik, och kan naturligtvis inte tänka på varje mottagare var för sig. Publikens känslor riktas däremot mot ett visst objekt för beundran, och de är inte generiska utan specifika. Ett långvarigt fan kan därför i något skede känna att kändisen är skyldig honom eller henne något, eftersom fanet har lagt ner tid och engagemang på sin idol och kanske till om med pengar i form av fanprodukter och konsertbiljetter. Kan inte den fantastiska kändisen svara på min kommentar åtminstone en gång? Varför får jag inget svar på alla julkort jag skickar? Hur är det med gosedjuret jag skickade? Varför tackar inte kändisen för det?

Offentliga personer och politiker kan inte förhindra att en parasocial relation uppstår, men de har ändå ett ansvar för hur intensiv relationen är och vilka roller parterna har. Det går nämligen att utnyttja skaran av fans, till exempel genom att sälja massvis med krimskrams till minderåriga fans, uppvigla följare till våldsamma demonstrationer eller ge desinformation till följare av en YouTube-kanal.

En parasocial relation innebär social makt, och den måste man kunna använda på ett klokt sätt.